

**PRILAGODITVE PROGRAMA ŽIVLJENJA IN
DELA OSNOVNE ŠOLE ZA OSNOVNO ŠOLO
ZA SLEPE IN SLABOVIDNE UČENCE**

V. zvezek

**PROIZVODNO-TEHNIČNO VZGOJNO-IZOBRAŽEVAINO
PODROČJE**

- tehnična vzgoja
- gospodinjstvo
- interesne dejavnosti proizvodno-tehničnega področja
- delovne akcije, proizvodno in drugo družbeno potrebno delo ter delovna praksa

ZAVOD SR SLOVENIJE ZA ŠOLSTVO

LJUBLJANA 1987

V. PROIZVODNO-TEHNIČNO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO PODROČJE

Delovna vzgoja slepih in slabovidnih učencev se izvaja pri pouku in dejavnostih. Tudi pri uresničevanju te naloge je v ospredju cilj slepega oziroma slabovidnega otroka čim bolje usposobiti za vsakdanje življenje ter oblikovati in razvijati osnovne spretnosti in navade, ki jih bo potreboval v nadaljnjem poklicnem usposabljanju in v življenju.

Učenci se vključujejo v delovne akcije in drugo družbeno potrebno delo, skrbijo za urejenost šole in bivalnih prostorov ter okolice zavoda. V proces poklicnega seznanjanja in usmerjanja je vključeno proizvodno delo učencev 8. razreda v OZD, predvsem v učenčevem domačem kraju. Pri proizvodnem delu učenci spoznavajo delovne razmere v poklicu, ki so ga izbrali, in možnosti za zaposlitev v svojem okolju. Centri za socialno delo in skupnosti za zaposlovanje v učenčevem domačem okolju pri tem evidentirajo učence, ki bodo potrebovali pomoč pri nadaljnjem poklicnem usposabljanju in pri zaposlovanju.

202209435

15. TEHNIČNA VZGOJA (202 uri)

Pouk za slepe in slabovidne je individualen in prirejen umskim sposobnostim, izkušnjam in ostankom vida.

Slepi in močno slabovidni osvajajo tehnično dokumentacijo z nalepljanjem. Vsebina kotiranja je odvisna od ostankov vida ter sposobnosti za razpoznavanje barv in debeline nalepljenih materialov. Učenci se nauče uporabljati merilne pripomočke že na nižji stopnji, v višjih razredih merijo z natančnostjo do 1 mm.

Ker večina učencev ni sposobna uporabljati osnovnih ročnih orodij, je potrebno urjenju posvetiti veliko pozornosti in tudi učnih ur (uporaba kladiva, klešč, merilnih pripomočkov ipd).

Ureditvi delovnega mesta je potrebno posvetiti posebno pozornost. Hitra orientacija na delovnem mestu je zelo pomembna za uspešno in varno delo.

Učenci spoznavajo osnovno orodje, razpored in lego, število in vrste orodij. Navajanje na pravilno izbiro orodja za opravljanje posameznih faz dela je zelo pomembno za uspešnost in varnost pri opravljanju nalog.

Stroje spoznavajo v delavnici, na modelih in ob ekskurzijah v industrijske obrate.

Fridobijo tudi osnovne motive za poklicno usmerjanje.

5. r a z r e d (35 ur)

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNA VSEBINA

2. TEHNIŠKO TECHNOLOŠKA DOKUMENTACIJA (8 ur)

Vzgojnoizobraževalna vsebina je v celoti primerna za slepe in slabovidne učence. Pri tehnični pisavi uporabljajo samo šablone, svinčnik in flomastre.

5. PROMETNA VZGOJA (4 ure)

Učence je treba seznaniti s prometnimi predpisi in prometnimi znaki, ki jih morajo poznati pešci in kolesarji. Učence, zaradi prizadetega vida ne pripravljamo na kolesarski izpit. Pridobijo pa si spretnost v vožnji s tandemom.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNA VSEBINA

2. TEHNIČNO-TEHNOLOŠKA DOKUMENTACIJA (8 ur)

Učenci spoznajo le pravokotno projekcijo (tloris in naris enostavnih geometrijskih teles), tej pa sledi praktična izdelava iz kartona ali lesa (letvice iz mehkega lesa). Štranski ris je prezahteven na tej stopnji, vendar ga pokažemo. Kotiranje izvajamo le z debelimi črtami, osnovno risbo pa izvlečemo s flomastrom.

3.3. Obdelava tanke pločevine

Pri priboru za merjenje uporabimo tudi merila in pripomočke za slepe.

3.4. Obdelava pločevine in žice

Spoznavajo kote rezila in vrste rezil pri svedru. Električni spajkalnik lahko uporabljajo le učenci z večjim ostankom vida.

3.5. Obdelava umetnih plastičnih snovi

Tabelarična ureditev podatkov za termo- in duroplaste odpade.

3.7. Toplotna obdelava umetnih plastičnih snovi

Pri toplotni obdelavi umetnih mas prikažemo tudi vakumsko obdelavo (erostavni predmeti, zemljevidi, skice ip.). Varjenje omenimo in opišemo, praktično ga ne izvajamo.

4.1. Krmiljenje v električnem krogu

Programirano krmiljenje je prezahtevno.

7. r a z r e d (33 ur)

2. TEHNIČNO-TEHNOLOŠKA DOKUMENTACIJA

Operacijski list in kinematično shemo opustimo. Praktično delo ostane v celoti. Projektno nalogo obravnavamo samo opisno.

3.1. Struženje preprostih predmetov iz lesa

Struženje lesa in pripomočki za struženje z ogledom - ^upoydarek je na varnem delu (uporaba zaščitnih pripomočkov). Priprava stružnice odpade, ker je zaradi ^{napa}tečnega nastavljanja elementov glede na vid prezahtevno.

3.2. Obdelava jekla

Kaljenje in žarjenje: Učitelj postopek le demonstrira.

4.2. Gonila v strojih

Uporabljamo modele za prikaz prenosa gibanja. Sestavljanje modelov odpade.

8. r a z r e d (64 ur)

2. TEHNIČNO-TEHNOLOŠKA DOKUMENTACIJA (8 ur)

Izometrije in kinematike sheme odpadejo. Kinematiko stružnice obravnavamo le opisno.

3.1. Struženje kovin in plastičnih umetnih snovi

Struženje in pripravo nožev obravnavamo le opisno in z demonstracijo.

Slabovični učenci uporabljajo tračno žago ob dodatni zaščiti in z vodili, pokončni električni vrtalni stroj in brusilni stroj.

4.3. Kolektorski elektromotor

Ostane: Ugotavljanje tehničnih podatkov in oznak na motorju.

Vse drugò. se prenese v fiziko.

4.5. Krmiljenje električnih krogov

Poglavje v celoti odpade in se obdela pri fiziki. Fraktično delo ostane v sklopu tehničnega pouka.

16. GOSPODINJSTVO (202 uri)

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI SMOTRI IN NALOGE

Upoštevamo vse navedene smotre in naloge. Gospodinjski pouk se dopolnjuje z nekaterimi vsebinami samourejanja in družbeno potrebnega dela in ima cilj razvijati ~~otk~~rove motorične sposobnosti in spretnosti pri uporabi tehničnih pripomočkov, razvijati estetsko vzgojo, negovati okus in ~~voj~~ ter navajati na redno in pravilno opravljanje osnovnih vsakdanjih opravil.

6. r a z r e d (35 ur)

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNA VSEBINA

4.1. Praktično delo:

Besedilo se dopolni in se glasi:

Opazovanje tkanine, pletenin in kopren s povečevalnim steklom ali vitkoštevцем ter s tipom.

NAVODILA

Dopolni se prvi stavek 12.odstavka in se glasi:

Učenci pridobljena znanja povezujejo v šolskem gospodinjstvu v okviru delovnih akcij, proizvodnega dela, drugega družbenopotreb-
nega dela in samourejanja.

Organizacija pouka

Besedilo prvih treh odstavkov se preoblikuje in se glasi:

V 6. razredu je smotrno organizirati pouk na 14 dni po dve uri.

V 7. in 8.razredu je za pouk določen letni fond ur. Šola zato lahko organizira pouk bolj strnjeno. Ker praktično delo zahteva
ustrezno pripravo delovnih pripomočkov in predmetov dela,

načrtovanje, spremljanje, ovrednotenje, pospravljanje, organiziramo pouk s praktičnim delom po dve uri skupaj.

Učitelj oblikuje letno pripravo na vzgojno-izobraževalno delo tako, da teoretični pouk neposredno poveže s praktičnimi vajami v učilnici in z delovnimi akcijami, proizvodnim delom in drugim družbenopotrebnim delom v okviru šolskega in domačega gospodinjstva. Učenci vedno pregledajo in ovrednotijo svoje delovne rezultate in svoj prispevek k življenju in delu šole in doma.

Delo pri gospodinjstvem pouku zahteva posebne učne oblike in metode: praktično delo v skupinah ali individualno delo, zato šola oblikuje učne skupine. Primerno število učencev v učni skupini je do 6 učencev. Praktično je to izvedljivo tako, da se pouk gospodinjstva kombinira s poukom tehnične vzgoje ali pa so skupine v urniku prve oziroma zadnje ure v času obveznega pouka.

17. INTERESNE DEJAVNOSTI PROIZVODNO-TEHNIČNEGA PODROČJA

Slépi in slabovidni učenci izbirajo med interesnimi dejavnostmi, ki jih določa učni načrt za osnovno šolo.

NAVODILA

Pogoji za uresničevanje

Besedilo zadnjega odstavka se preoblikuje in se glasi:

Del sredstev za interesno proizvodno-tehnično področje zagotavlja šola, del sredstev, zlasti za potrošna gradiva pa na podlagi delovnega sodelovanja in svobodne menjave dela prispevajo drugi dejavniki iz šolskega okolja - krajevne skupnosti, organizacije tehnične kulture, organizacije združenega dela, društva, sklad za pomoč slepim in slabovidnim in drugi.

18. DELOVNE AKCIJE, PROIZVODNO IN DRUGO DRUŽBENOPOTREBNO DELO TER DELOVNA PRAKSA UČENCEV

Vzgojno-izobraževalni smotri in naloge so za slepe in slabovidne učence enaki kot za učence drugih osnovnih šol. Vsebinsko tega dela pa pogojujejo pogoji v zavodu in v bližnjem okolju ter narava prizadetosti učencev.

1. Program delovnih akcij in drugega družbenopotrebnega dela vsebuje naloge, ki jih lahko uresničujejo vsi učenci šole, to je predvsem:

- urejanje in vzdrževanje domskih prostorov in opreme,
- urejanje in vzdrževanje površin okrog zgradbe zavoda,
- urejanje in vzdrževanje pomnikov revolucije - pot spominov in tovarništva,
- delovne akcije v neposredni okolici zavoda - parki, igrišča, nasadi,
- pomoč ostarelim občanom v akciji Rdečega križa,
- zbiranje sekundarnih surovin - Dinos,
- naloge ljudske obrambe in družbene samozaščite,
- nabiranje pridelkov, plodov in zdravilnih zelišč,
- storitvene dejavnosti - pomoč v jedilnici,
- pomoč mlajšim, dežurstvo, priprava dvorane za proslave in srečanja,
- šolska hranilnica,
- različna srečanja z učenci drugih šol.

2. Program proizvodnega dela vsebuje tista dela, ki imajo proizvodni pomen in se izvajajo predvsem v okviru šolske zadruge, to je:

- proizvodno delo na šolskem zemljišču - vrtnarski krožek, obiranje sadja ipd.,
- proizvodno delo v šolski delavnici - spominki, učna sredstva.

Področja delovanja šolske zadruge

Šolska zadruga povezuje vse proizvodne dejavnosti v zavodu, glavna področja njenega delovanja pa so:

- proizvodnja hrane, oskrba poizkusnih gred (vrtnarski krožek),
- varstvo narave in hortikultura - urejanje in vzdrževanje cvetličnih in zelenih površin v okolici zavoda in v krajevni skupnosti,
- praktično delo v delavnicah - izdelovanje različnih predmetov iz lesa, kovin, tekstila, keramike,
- gospodinjstvo - tehnika v pripravi hrane, konzerviranje,
- delo pionirske hranilnice,
- evidentiranje in vrednotenje družbenopotrebnega dela (evidence so sestavni del šolske dokumentacije).

Sodelovanje z oddelčnimi skupnostmi je stalno, saj te spremljajo delo in ocenjujejo prizadevnost posameznikov, njihovo znanje in uspešnost.

DELOVNA PRAKSA

Učenci 8. razreda opravljajo delovno prakso v OZD, ki traja 5 dni. Namenjena je preverjanju ustreznosti poklicnih odločitev posameznih učencev, spoznavanju pogojev in zahtev delovnih mest v različnih organizacijah in pri različnih delovnih nalogah in opravilih, spoznavanju organizacijske strukture in organizacije dela ter spoznavanju dolžnosti in pravic, ki izhajajo iz dela, razvijanju lastnosti, ki so potrebne za sodelovanje v delovnem procesu ter osvajanju znanja o varnem in zdravem načinu dela in spoznavanju sredstev za varno delo.

Delovna praksa je sestavina letnega programa življenja in dela osnovne šole za slepe in slabovidne učence in nepogrešljiv dejavnik usposabljanja učencev za vključitev v delo in v družbo.

Priprava na delovno prakso obsega ekskurzije v organizacije združenega dela, ugotavljanje interesov učencev in njihovih poklicnih namer, ugotavljanje psihofizičnih sposobnosti učencev, usklajevanje podatkov o željah učencev v zvezi z izbiro delovnega mesta, njihovih zmožnostih za opravljanje izbranih del in nalog, o delovnih mestih, ki so na voljo.

Razen učencev in njihovih staršev sodelujejo strokovni delavci organizacije za usposabljanje, centri za socialno delo iz učenčevega domačega okolja, vso dejavnost pa vodi in usmerja strokovna skupina organizacije za usposabljanje.

Pri izvedbi delovne prakse sodelujejo strokovni delavci organizacije za usposabljanje, ki spremljajo učence prvi dan prakse, spremljevalci, inštruktorji v organizaciji združenega dela. Razrednik in delavec, ki je odgovoren za organizacijo delovne prakse, obiskujeta vse učence na delovnem mestu.

Spremljanje in vrednotenje delovne prakse je naloga predsednika komisije za poklicno usmerjanje, razrednika in učitelja tehnične vzgoje. Obiščejo vse učence na njihovih delovnih mestih. Učitelj, ki spremlja učenčevo delovno prakso, zbere podatke na podlagi opazovanja učenca pri delu in mnenja inštruktorja. Ocena vsebuje podatke o učenčevi storilnosti, kvaliteti dela, zanesljivosti, iniciativnosti, kooperativnosti, vzdržljivosti, vztrajnosti, priljubljenosti med sodelavci, o možnostih za zaposlitev in druge podatke.

Učenec vodi dnevnik dela. Vanj vpisuje podatke o vrsti dela in nalogah, orodjih in gradivih, o rezultatu dela.

Po končani delovni praksi strokovna skupina organizacije za usposabljanje na podlagi zbranih podatkov izdela poročilo in izdela usmeritve za zaposlitev ali nadaljnje izobraževanje.

Pri organizaciji prakse in pri kasnejšem vključevanju v usmerjeno izobraževanje sodelujejo tudi centri za socialno delo v domačem kraju posameznih učencev.

